

POSTANOWIENIE

Dnia 8 listopada 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk (przewodniczący)

SSN Małgorzata Gierszon

SSN Jerzy Grubba (sprawozdawca)

Protokolant Jolanta Włostowska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Grzegorza Krysmanna
w sprawie D. B.

podejrzanej z art. 190 § 1 k.k. w zw. z art. 31 § 1 k.k. i innych

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 8 listopada 2017 r.,

kasacji, wniesionej przez obrońcę podejrzanej

od postanowienia Sądu Okręgowego w G.

z dnia 30 maja 2016 r., utrzymującego w mocy postanowienie Sądu Rejonowego w
G.

z dnia 4 kwietnia 2016 r.,

**1/ uchyla zaskarżone postanowienie i sprawę przekazuje do
ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w G. w
postępowaniu odwoławczym;**

**2/ zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. M. T. -
Kancelaria Adwokacka w G. kwotę 1180,80 (tysiąc sto
osiemdziesiąt i 80/100) zł w tym 23% VAT tytułem wynagrodzenia
za sporządzenie kasacji i udział w rozprawie przed Sądem
Najwyższym oraz kwotę 300 (trzysta) zł tytułem zwrotu
uzasadnionych wydatków adwokata;**

**3/ kosztami postępowania kasacyjnego obciąża Skarb
Państwa.**

UZASADNIENIE

W dniu 27 marca 2015r. do Sądu Rejonowego w G. wpłynął wniosek Prokuratury Rejonowej w G. o umorzenie postępowania karnego prowadzonego przeciwko **D. B.** podejrzanej o to, że:

1/ w dniu 6 kwietnia 2014r. w G. trzymając w ręku siekierę groziła Z. Ż. i R.C. pozbawieniem życia, przy czym groźba ta wzbudziła w wymienionych uzasadnioną obawę jej spełnienia, przy czym czynu tego dopuściła się mając zniesioną zdolność rozpoznania jego znaczenia lub pokierowania swoim postępowaniem,

tj. o czyn z art. 190§1 k.k. w zw. z art. 31§1 k.k.

2/ w okresie od 22 września 2014r. do grudnia 2014r., działając w krótkich odstępach czasu, groziła Z. Ż. i R. C. pozbawieniem życia, przy czym groźby te wzbudziły w wymienionych uzasadnioną obawę ich spełnienia, przy czym czynu tego dopuściła się mając zniesioną zdolność rozpoznania ich znaczenia lub pokierowania postępowaniem,

tj. o czyn z art. 190§1 k.k. w zw. z art. 31§1 k.k.;

wobec niepopelnienia przez podejrzaną D. B. zarzucanych jej przestępstw ze względu na stan niepoczytalności w chwili czynu. Jednocześnie zawnioskowano w stosunku do wymienionej podejrzanej o zastosowanie środka zabezpieczającego w postaci umieszczenia w zamkniętym zakładzie psychiatrycznym albowiem jest ono niezbędne aby zapobiec ponownemu popelnieniu przez podejrzaną czynu zabronionego.

Sąd Rejonowy w G. postanowieniem z dnia 4 kwietnia 2016r. w sprawie IIK .../15 ustalił, że D. B. dopuściła się zarzucanych czynów i na mocy art. 17§1 pkt 2 k.p.k. umorzył postępowanie oraz orzekł środek zabezpieczający w postaci umieszczenia jej w zamkniętym zakładzie psychiatrycznym.

Orzeczenie to zaskarżone zostało zażaleniem obrońcy podejrzanej, w którym podniesiono zarzut naruszenia prawa procesowego – art. 170§1 pkt 5 k.p.k. poprzez niesłuszne oddalenie wniosku o przesłuchanie na rozprawie biegłych psychiatrów i psychologa oraz zażaleniem podejrzanej.

Sąd Okręgowy w G. postanowieniem z dnia 30 maja 2016r. w sprawie Kz .../16 utrzymał w mocy zaskarżone postanowienie.

Kasację od tego orzeczenie wywiodła obrońca podejrzanej podnosząc w niej zarzut rażącego naruszenia prawa procesowego, mającego istotny wpływ na treść orzeczenia, tj. przepisów art. 7, 410, 201 k.p.k. poprzez nieprzeprowadzenie dowodu z przesłuchania biegłych psychiatrów i psychologa na rozprawie na okoliczność wydanej opinii o podejrzanej i tym samym niewyjaśnienie wszystkich okoliczności sprawy, podczas gdy rzeczona opinia była niepełna.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja jest zasadna.

W niniejszej sprawie wniosek prokuratora złożony w trybie art. 324 k.p.k. wpłynął do Sądu przed dniem 1 lipca 2015r. (w dniu 27 marca 2015r.), a zatem zgodnie z dyspozycją art. 32 ustawy z dnia 27 września 2013r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2013r., poz. 1247) postępowanie sądowe wszczęte lub prowadzone przed dniem wejścia w życie tej ustawy jest prowadzone nadal w dotychczasowej formie i trybie.

Choć skarżący w zarzucie swej skargi wprost wskazał jako naruszone art. 7, 410 i 201 k.p.k. (przy czym w istocie odczytywać należy go jako zarzut naruszenia art. 433§2 k.p.k. skoro odwoływał się on do prawidłowości rozpoznania apelacji wobec uchybień zaistniałych przed sadem I instancji) to podnoszone zagadnienie ma szerszy aspekt i dotyczy obligatoryjności bezpośredniego udziału biegłych psychiatrów w postępowaniu sądowym, którego przedmiotem jest orzeczenia środka zabezpieczającego w postaci umieszczenia w zamkniętym zakładzie psychiatrycznym (obecnie pobytu w zakładzie psychiatrycznym).

Sądy obu instancji stanęły na stanowisku, że wystarczające jest w niniejszej sprawie ujawnienie pisemnej opinii sporządzonej przez biegłych lekarzy psychiatrów i biegłego psychologa. Wniosek obrony, w którym domagała się ona przesłuchania biegłych na okoliczność uściślenia przesłanek świadczących o istnieniu ze strony podejrzanej zagrożenia związanego z „ponownym popełnieniem czynów o znacznej szkodliwości społecznej”, został oddalony jako nie wskazujący na braki opinii w zakresie jej kompletności, jasności, wewnętrznej sprzeczności – a więc kryteriów z art. 201 k.p.k.

Ze stanowiskiem tym nie sposób się zgodzić. Jak wynika bowiem z dyspozycji art. 93 k.k. (w brzmieniu obowiązującym do 1 lipca 2015r.) sąd mógł

orzec środek zabezpieczający związany z umieszczeniem w zakładzie zamkniętym tylko wtedy, gdy jest to niezbędne, aby zapobiec ponownemu popełnieniu przez sprawcę czynu zabronionego związanego z jego chorobą psychiczną, przy czym **„przed orzeczeniem tego środka sąd wysłuchuje lekarzy psychiatrów oraz psychologa”**. Przy czym przepis ten, jako umieszczony w Kodeksie karnym, z pewnością nie uzależniał wskazanego obowiązku od tego, czy czynność ta miałaby być przeprowadzana na rozprawie, posiedzeniu czy rozprawie głównej.

W tej sytuacji niewysłuchanie na rozprawie biegłych lekarzy psychiatrów i psychologa, którzy wydali opinie na piśmie ocenić należy jako rażące naruszenia prawa, które mogło mieć istotny wpływ na treść orzeczenia. Bez przeprowadzenia wskazanego dowodu nie było bowiem możliwe orzeczenie środka zabezpieczającego związanego z umieszczeniem w zakładzie zamkniętym. Przepis art. 93 k.k. miał charakter normy gwarancyjnej w odniesieniu do wszystkich środków zabezpieczających przed 1 lipca 2015r. (vide: wyroki Sądu Najwyższego z dnia 18 grudnia 2007 w sprawie V KK 383/07, z dnia 7 listopada 2007 r., V KK 318/07; z dnia 18 grudnia 2007 r., V KK 383/07, czy z dnia 7 grudnia 2011 r., V KK 349/11).

Co więcej, zwrócić należy uwagę tu na poglądy wskazujące na to, że nie należy utożsamiać obligatoryjnego wysłuchania biegłych z uzupełniającą ustną opinią złożoną w sprawie: *„nie powinno być wątpliwości, że „wysłuchanie” lekarzy psychiatrów, psychologa, a także lekarza seksuologa stanowi szczególną instytucję procesu karnego i nie można jej ograniczać do tego, co w art. 200§1 k.p.k. zostało określone jako „opinia ustna”, w odróżnieniu od „opinii na piśmie” (wysłuchiwanie biegli nie muszą być, wobec treści art. 93, autorami wcześniej złożonych opinii pisemnych i ustnych) (...) „Wysłuchanie” biegłego, tak jak zostało ono określone w art. 93, nie stanowi zatem opinii ustnej, ale przybiera formę ustnej wypowiedzi biegłego, która zawiera opinię biegłego, mającą wówczas formę ustną, o stanie zdrowia lub psychiki badanego, ale skupia się ona wówczas na ustaleniach dotyczących zaistnienia przesłanek orzekania określonego leczniczego środka zabezpieczającego. (...) Właśnie wówczas dojdzie jednocześnie do wysłuchania biegłych w trybie określonym w art. 93. Zatem sąd, przed podjęciem decyzji w przedmiocie leczniczego środka zabezpieczającego, przeprowadzi dowód z opinii*

pisemnej i ustnej, a ponadto dokona „wysłuchania” wszystkich tych biegłych” (vide: System Prawa Karnego pod red. A. Marka, tom 7 – Środki zabezpieczające pod. red L. Paprzyckiego str.187-188).

Oczywistym jest, że skoro przeprowadzenie dowodu z wysłuchania biegłych było obligatoryjne i winien być on dopuszczony przez Sąd z urzędu, to również nie wolno było oddalić wniosku obrony o bezpośrednie przesłuchanie tych biegłych, odwołując się do przesłanek z art. 201 k.p.k. (choć poprawnie już zarzut apelacji skierowany winien być przeciwko naruszeniu art. 93 k.k. – w brzmieniu sprzed dnia 1 lipca 2015r.).

W tej sytuacji, zarzut podniesiony w kasacji, co do zasady, należy ocenić jako słuszny.

Powyższe skutkować musiało uchynieniem zaskarżonego orzeczenia i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania. Przy ponownym rozpoznawaniu sprawy Sąd Odwoławczy winien uzupełnić postępowanie o wysłuchanie biegłych psychiatrów i psychologa oraz umożliwić obronie zadanie pytań istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, a więc między innymi dotyczących oceny czy i ewentualnie jakie zagrożenie dla porządku publicznego stanowi pobyt podejrzaney ”na wolności”.

Kierując się przedstawionymi argumentami Sąd Najwyższy orzekł, jak na wstępie.

kc